

A woman is shown from the back, wearing a wide-brimmed straw hat and a light-colored top. Her hair is tied in a braid with a red bow. She is looking out over a vast, golden field under a bright, hazy sky at sunset. The overall mood is peaceful and nostalgic.

NEW YORK TIMES BESTSELLERITE AUTOR

CAROLYN
BROWN

Varjudest
vabaks

Originaali tiitel:
Carolyn Brown
Meadow Falls
2024

Kõik õigused käesolevale väljaandele on seadusega kaitstud. Kogu raamatut või ükskõik millist osa sellest ei ole lubatud reprodutseerida, paljundada ega levitada ükskõik millisel viisil või milliseks otstarbeks ilma autoriõiguse valdaja kirjaliku loata.

See on ilukirjanduslik teos. Kõik raamatus esinevad nimed, tegelased, kohad ja sündmused on kas autori kujutlusvõime viili või on neid kasutatud ilukirjanduslikul eesmärgil. Kokkulangevus tegelike sündmuste, elavate või surnud isikute ja asukohtadega on täiesti juhuslik.

Tõlkinud Kaie Niit
Toimetanud Marje Mändsalu
Korrektuuri lugenud Inna Viires
Kaane kujundanud Leah Jacobs-Gordon

Text copyright © 2024 by Carolyn Brown. All rights reserved.
This edition is made possible under a license arrangement originating with Amazon Publishing, www.apub.com, in collaboration with AJA Anna Jarota Agency.
© Tõlge eesti keelde ja eestikeelne väljaanne. Kirjastus ERSEN, 2025.

E01454625
ISBN 978-9916-31-654-2

Kõik kirjastuse ERSEN raamatud ja e-raamatud on saadaval
veebipoest www.ersen.ee

*Minu vanaema Bessie Chapmani mälestuseks.
Ta aitas mind kasvatada
nagu selle loo Mandy Celeste'i ja Angela Mariet
ja ma olen talle väga tänulik kõige eest, mida ta mulle õpetas.*

Esimene peatükk

„Ära kohtle mind nagu vana naist, Angela Marie Duncan.“

Mandy pani käed vaheliti. „Paberite järgi olen kõigest üheksakümne seitsme aastane. Oma peas olen vaevu kuuekümne. Tahan Harrisoni matuseks kalmistule kõndida ja iga sammu juures tema peale mõelda. Ta ei olnud küll täiuslik, kuid tegi Meadow Fallsi jaoks seda, mida tegema pidi.“

Isa peale mõtlemine on asi, mida ma teha ei taha. See, et ta surnud on, ei tee temast veel ingliti ja mul ei ole temast häid mälestusi.

„Aga, Mandy, õues on jäine ja tuuline ilm,“ vaidlesin ma vastu.

Ta heitis mulle pilgu, mida mäletasin juba lapsepõlvest peale läbi teismee ja kõigi oma kolmekümne viie eluaasta. Siis jõudis mulle kohale, et ta oli kutsunud mind kõigi kolme nimega. Varem oli ta seda teinud vaid käputäis kordi.

„Kõik pargivad oma autod meie maja ette ja lähevad jala surnuaeda ning meie teeme sedasama. Ära vaidle vana-inimesele vastu,“ noomis ta.

„Alles ütlesid, et sa ei ole veel vana,“ tuletasin ma talle meelde.

Ta ajas pea püsti ja ütles: „Too mulle jalutuskepp ning aita mul uus matusemantel selga ja laia servaga kübar pähe panna. Me läheme *jala* ja jutul lõpp.“

Oleksin pidanud teadma, et ei tasu ta meelemuutusele loota. Üks esimesi õppetunde, mille olin lapsena selgeks saanud, oli see, et Mandy sõna oli seadus. *Ei* tähendas *ei* ja mitte kunagi – mitte ainsalgi korral – polnud see tähendanud *võib-olla* või *proovi hiljem uuesti*. Minu hoidjana oli tal võim, mis ületas kõigi teiste, kaasa arvatud mu ema ja isa oma.

Kui õue jõudsime, panin tema vaba käe oma käevangu, et põhjatuul teda kohe Duncani perekonna erakalmistule ei puhuks. Kuigi ta oli lühike ja kõhna kehaehitusega, oli ta alati olnud jõud, kellega arvestada. Sel hommikul oli ta endale musta siidsalli pähe pannud ja lõua alt sõlme sidunud. Tal oli seljas sama must kleit, mida ta oli kandnud kõigil matustel, kus oli viimase viiekümne aasta jooksul käinud.

„Sa näed täna hea välja,“ sõnas Mandy. „Mul on hea meel, et näitasid üles austust ning panid teksade ja dressipluusi asemel selga uue musta kleidi.“

„Ma ei tahtnud *sulle* pettumust valmistada,“ ütlesin talle.

Enamasti kohtles isa mind vaevu oma tütreana. Olen kuulnud, et armastuse vastand pole mitte vihkamine, vaid ükskõiksus. Ma ei usu, et isa mind vihkas, küll aga suhtus ta minusse ükskõikselt. Tema tütreana olin ma lihtsalt üks

inimene, keda ta kannatas ainult sellepärast, et pidi seda tegema. Lootsin, et preester ei hakka Harrison Duncanit taevani kiitma. See võtaks nii kaua aega, et külmuksime enne kringliks, kui ta sellega valmis saab.

Kui me kalmistuvärvast sisse astusime, valdas mind umbes samasugune õudne tunne nagu siis, kui olin kätte saanud isadust kinnitava DNA-testi tulemused. Kui ema suri, ma end niimoodi ei tundnud, aga miks ma siis täna tunnen?

Vinge tuule lõõtsumine üksiku tammepuu okstes oli ainsaks hääleks Meadow Fallsi kohal. Marmorist hauakivid tundusid lainetena külma õhkavat. Madalal taevas rippusid sünged pilved, millest ähvardas iga minut hakata sadama vihma või lund. Inimesed, kes olid ilmast hoolimata matusele tulnud, kogunesid kobarasse nagu telefonitraadil istuvad varesed. Ainult vähesed noogutasid mulle ja Mandyle, kui me isa kiristu juures oleval kahel toolil kohad sisse võtsime.

Tuul tugevnes veelgi ja keerutas kuivanud puulehti minitornaadodeks, mis asjatult vastu hauakive pörkasid ning vajusid siis vastu nende aluseid hunnikusse. Elus oli mu isa karm ja askeetlik mees, kes andis kõigile teada, kui pettunud ta on, et tema ainus järeltulija pole mitte poeg, vaid tütar. Surmas tuletas tema nimi, mis oli raiutud tema lihvitud marmorist hauakivile, kõigile meelde, et käputäiest lehtedest pole kõvale hauakivile mingit vastast. Mina olin elavaks tõestuseks, et isegi inimene julges harva Harrison Duncanile vastu astuda.

Väikese kalmistu keskel seisev suur marmortahvel oli sada kaheksakümmend sentimeetrit kõrge, peaaegu sama lai ja sellele oli raiutud nimi *Duncan*. Selle taga sirgetes rida-

des seisvatel hauakividel olid eri perekonnaliikmete nimed ning sünni- ja surma-aastad, alates väikelastest ja noortest kuni vanade inimesteni välja. Järgmisel või ülejäämisel nädalal toksib keegi sellele aastanumbrid 1962–2023, mis tähistavad Harrison Duncani sünni- ja surma-aastat.

Mind köitsid rohkem lendlevad lehed kui kirikuõpetaja jutt sellest, milline suurepärane mees oli mu isa Harrison olnud ja kuidas tema surm tervet kogukonda kurvastab. Pöörasin veidi pead, et näha, kuidas mu selja taga seisvad inimesed nõusolevalt noogutavad, kuid mina tundsin suuremat lähedust puulehtede kui isaga, kes oli olnud üks terve Texase osariigi edukamaid maapäkklikasvatatajaid. Lehtedel ja minul oli väga palju ühist – me mõlemad olime Harrisoniga jõudu katsunud, kuid sellest polnud mingit kasu.

Olin nii vihane, et ei tahtnud kuulata, kui hea inimene Harrison Duncan oli olnud. Ta jättis mulle kaela suure jama. Tema polnud kunagi pidanud muretsema töödejuhataja palkamise pärast. Meadow Fallsi algusaegadel oli töödejuhatajaks olnud Raymone. Kui ta suri, võttis töö üle tema poeg Martin ja pärast Martini surma läks töö tema pojale Luisile. Luis suri kaks aastat tagasi ja tema koha sai endale tema vennapoeg Thomas. Pärast eelmise aasta saagikoristust Thomas aga abiellus ja kolis Mehhikosse.

Kuna isa oli olnud liiga hõivatud seltskonnaeluga, et enne surma uut töödejuhatajat palgata, jäi see ülesanne minu õlule, nagu ka kõik muu.

Harrisonil ei olnud ju plaanis ära surra, ütles üks ärritav hääl minu peas.

Jah, aga ka minul ei olnud plaanis hakata kolmekümne viie aastaselt Texase suurimat maapäkklikasvatustalu juhtima.

Minu kõrval pühkis Mandy pisaraid pitsilise servaga taskurätiga, mis oli triigitud ja korralikult ideaalseks ruuduks kokku volditud. Minu kõrval toolil oli terve karbitäis taskurätikuid, aga mul ei läinud neid vaja.

Kes oleks võinud arvata, et isa saab veel enne kuuekümne kahe aastaseks saamist südameinfarkti? Mina olin arvanud, et Mandy sureb ammu enne isa. Mandy surmale mõeldes kerkis mulle klomp kurku. Kui need oleksid Mandy matused, oleks kõik hoopis teisiti. Kõigi minu siinilmas elatud aastate jooksul oli ta olnud mulle lapsehoidjaks, surrogaatemaks ja -isaks, aga ka sõbrannaks ja usaldusisikuks. Kui ma istuksin seal külma tooli peal koos tema lapselapse-3lapse Celeste'iga ja vaataksin *tema* kirstu, oleksin ma kõik karbis olevad taskurätikud ära kasutanud. Lapsepõlves oli Celeste olnud mu parim sõbranna ning tema ja Mandy olid mu suurimad toetajad.

Tütar, eriti veel ainus laps, peaks ju suutma oma isa matusel vähemalt nutta, kas pole? Kuid minu silmis ei olnud sel hommikul ainsatki pisarat. Mul oli kahju, et ta on surnud, kuid maapäklikasvatus jätkub ka ilma temata. Ta oli aastaid hoolitsenud Meadow Fallsi seltskondliku poole eest, jättes tegeliku töötegemise minu mureks.

Kas mul on midagi viga? Kas minu soontes ei voolagi veri? Kas ma olen muutunud sama karmiks nagu mu isa ja mul enam ei olegi mingeid tundeid? Värisesin pealaest jalatallani, nagu oleks universum ise mulle vastanud. Süütunne haaras mind oma külma embusse ja hoolimata mustast kübarast, mida Mandy oli mind kandma sundinud, ning jalas olevatest soojadest sokkidest ja nahksaabastest ei suutnud ma vabaneda külmatundest, mis mind ümbritses ja mu südame jääks muutis.

Mina olin higistanud külvi, kastmise, saagikoristuse ja kõige muu juures, mida kasumlikuks saagikasvatuseks vaja. Igal aastal hooaja lõpuks oli armutu päike mu naha tumepruuniks muutnud. Isa nahal polnud aga põllumehe päevitusest jälgegi, sest tema veetis kõik ärkvel oldud tunnid ringi sõites oma uhke pikapiga, mille üks tema palgatud abitööline igal õhtul puhtaks pesi. Enda arvates oli ta Meadow Fallsi kuningas, kes pidi talle põlvkondade tagant pärandatud mainet kaitsma. Ta riietus alati silmatorkavalt, kandes targeldatud ja triigitud valgeid särke, musti teksapükse ja saapaid, mis igal õhtul läikima löödi. Mandy oli mulle mitu korda öelnud, et ta peab iga-sugustel maapätkliühingu koosolekutel osaledes ja teiste maakonna farmeritega lõunasöökidel käies oma kuvandit säilitama.

Mina hoolitsesin raamatupidamise eest, seega ma teadsin, kui palju raha ta nende *äri*lõunate peale kulutab, ja mul oli hea meel, et mina oskan Meadow Fallsi juhtida. Kuid olin tihti imestanud, miks ta mind mõnele sellisele ärikohtumisele kaasa ei võta, et ka mina õpiksin siitkandi suurima maapätklikasvatuse juhtimise seltskondlikku poolt tundma. Ma ei olnud mitte kunagi temaga koos ühelgi lõunal käinud ega teadnud, kas ta teeb seda tegelikult tõesti meie äri edendamiseks või ainult tema enda edevuse rahuldamiseks. Kas mul on üldse vaja nüüd, kus teda enam ei ole, asjade seda poolt tundma õppida?

Jutlustaja luges midagi lauluraamatust ja ma kuulsin enda selja tagant mitut pikka ohet. Läbi mu pea sähvatas nägemus talust lahkuma valmistuvast isast. Nägin teda kõndimas selle laitmatult puhta pikapi juurde, mille ta iga kahe aasta tagant uhiuue mudeli vastu välja vahetas. See

oli alati valge, alati säravalt puhas ja sellel oli edev numbri-märk kirjaga MEADOW. Minu nägemuses kandis ta endale iseloomulikku valget särki, läikivaid musti kauboisapaaid ja teksasid, mida ta kandis üksainus kord, enne kui need oma toas olevasse pesukorvi viskas. Mina viisin need Polly Jacksoni kätte, kes tema rõivaid pesi ja triikis, ning tõin need iga nädala lõpus ära.

Ma vihkasin tema valgeid särke, mis olid alati targeldatud ja triigitud, mille krael ja mansettidel oli monogramm HCD ning mis olid täiuslikult tema pikale, kõhnale kehale kohandatud, sest need tähendasid minu jaoks meest, kellel polnud minu jaoks rohkem aega kui ainult ütlemiseks, et ma oma toidu ära sööksin ega laseks mõtetel uitama minna, sest meie töödejuhataja Luis ootab mind. Juba enne, kui ma koolis hakkasin käima, nõudis ta, et hakkaksin maapähhlikasvatust õppima. See võttis kogu mu koolipäevast ülejääva aja ja terve suvevaheaja. Isa arvas vist, et kui tal ei ole poega, kellele oma kuningakroon edasi anda, siis hoolitseb ta vähemalt selle eest, et tema tütar oskaks tema tööd jätkata, ükskõik kas krooniga või ilma.

Armastasin Celeste'i nagu õde, aga ka kadestasin teda. Tema ei pidanud tunkesid ega saapaaid kandma ning põldudele tööle minema. Tema võis kanda, mida tahtis, koos Mandyga koju jääda, võtta mööblilt tolmu ja õppida süüa tegema. Oleksin hea meelega terve talu tema nimele kirjutanud, kui oleksin saanud temaga kohad vahetada.